

רבוטקוא 2021

CARNEGIE
ENDOWMENT FOR
INTERNATIONAL PEACE

CHINA local / global

כיצד למדה סין לרתום את התקשורת ואת הדירה הטכנולוגית המשגשגת בישראל?

רועי ילינק

כיצד למדה סין לרתום את התקשורת ואת
הזירה הטכנולוגית המשגשגת בישראל?

רועי ילינק

כל הזכויות שמורות לקרן קרנגי לשלום בינלאומי © 2021.

קרן קרנגי איננה נוקטת עמדה מוסדית בסוגיות מדיניות ציבורית; העמדות המובאות מטה הינן עמדות המחבר (המחברים) ואינן בהכרח משקפות את עמדות הקרן, צוות העובדים וחברי חבר הנאמנים שלה.

אין להעתיק או למסור בכל צורה שהיא או בכל אמצעי שהוא, פרסום זה או כל חלק ממנו, ללא רשות בכתב מקרן קרנגי לשלום בינלאומי. יש לפנות אל:

Carnegie Endowment for International Peace
Publications Department
1779 Massachusetts Avenue NW
Washington, DC 20036
P: + 1 202 483 7600
F: + 1 202 483 1840
CarnegieEndowment.org

ניתן להוריד פרסום זה ללא תשלום מ CarnegieEndowment.org.

תמונה רקע: Jean-Erick PASQUIER/Gamma-Rapho via Getty Images

עניינים תוכן

v	סין: מקומי וגלובלי
1	סיכום
1	הקדמה
2	סדרי העדיפויות העיקריות של סין בישראל
3	כיצד מתקשרת סין עם הציבור הישראלי
8	המאמצים הסיניים לכבוש את ליבם של הישראלים
9	על המחבר
10	הערות

על המחבר מבוא 9

סין – מקומי / גלובאלי

סין הפכה למעצמה עולמית, אולם יש עודנו מתקיים וויכוח כיצד זה קרה ומה משמעות הדבר. נוסף על כך, רבים טוענים גם, שסין מייצאת את הדגם ההתפתחותי שלה וכופה אותו על ארצות אחרות. אולם שחקנים סינים מרחיבים את השפעתם גם מתוך פעילות מול מוסדות וגורמים מקומיים, תוך אימוץ והטמעה של תבניות, נורמות ופרקטיקות מהעולם הסיני.

עם מענק רב שנתי נדיב של קרן פורד, קרן קרנגי לשלום עולמי (Carnegie) השיקה גוף מחקרי חדשני העוסק באסטרטגיות של מעורבותה של סין בשבעה אזורים: אפריקה, מרכז אסיה, אמריקה הלטינית, המזרח התיכון וצפון אפריקה, האוקיינוס השקט, דרום אסיה ודרום מזרח אסיה. מיזם זה חוקר את הדינמיקות המורכבות הללו, כדוגמת הדרכים, שבאמצעותן מאמצות חברות סיניות חוקי עבודה מקומיים באמריקה הלטינית; את האופן שבו בנקים סיניים מתנסים במוצרי אשראי ומוצרים פיננסיים איסלמיים מסורתיים בדרום מזרח אסיה ובמזרח התיכון; ואת השחקנים הסיניים שמסייעים לעובדים מקומיים לשדרג את כישוריהם במרכז אסיה. אסטרטגיות ההסתגלות הסיניות הללו, שמתאימות את עצמן אל פעילות במציאויות מקומיות, ברובן אינן זוכות להתייחסותם של קובעי מדיניות מערביים.

בסופו של דבר, מטרת המיזם היא להרחיב באופן משמעותי את ההבנה והדיון אודות תפקידה של סין ברחבי העולם, ולהניב רעיונות חדשניים שישמשו לפיתוח ויישום מדיניות רלוונטית. תובנות אלו יאפשרו לשחקנים מקומיים לתעל טוב יותר את האנרגיות הסיניות לשם תמיכה בחברות ובשווקים שלהם; יציעו לקחים הנוגעים למעורבות מערבית ברחבי העולם ובפרט במדינות מתפתחות; יסייעו לקהילת המדיניות של סין עצמה ללמוד מן הגיוון שבחוויה הסינית; וימזערו חיכוכים.

אוואן א. פייגנבאום

סגן נשיא למחקר, קרן קרנגי לשלום עולמי

תקציר

היחסים הדיפלומטיים המלאים בין ישראל וסין כוננו רק בשנת 1992, מה שהפך את ישראל לכמעט האחרונה מבין ארצות המזרח התיכון לעשות כן. החל מתחילת שנות האלפיים החלו הקשרים בין שתי המדינות לפרוח, בעיקר משום שהממשלה הסינית החלה לראות בישראל מרכז טכנולוגי עולמי ולבקש לנצל את יכולות החדשנות של ישראל על מנת לממש את שאיפות ההתפתחות שלה ולהתמודד עם אתגריה האסטרטגיים. מעבר לכך, עם התגברות היריבות בין בת בריתה המובילה של ישראל, ארצות הברית, התחזק העניין שמגלה בייג'ינג בישראל. אם כן, לאור מעמדה של ישראל כמרכז טכנולוגי מרכזי וכבת ברית מובילה של ארצות הברית, ביקשה סין להעמיק את השפעתה בישראל באמצעות מעורבות בתקשורת ודרכים נוספות.

לצורך השגת חדשנות טכנולוגית והשפעה פוליטית, בחרו הסינים לנקוט בשלוש גישות עיקריות לגיוס אהדה בקרב חוגי התקשורת הישראליים: העברת מסרים ישירים לציבור הישראלי בעיתונים מקומיים בעברית, שימוש באמצעי תקשורת סיניים (במיוחד המחלקה העברית של הרדיו הבינלאומי של סין, CRI) לצורך פניה לקהלים ישראלים נרחבים, והשקעת מאמצים למינוף אושיות ציבוריות בולטות הידידותיות לסין על מנת להעצים מסרים חיוביים המופצים באמצעות הפלטפורמות הישראליות והסיניות הללו.

אסטרטגיית המסרים הסינית בישראל התפתחה בשלושה שלבים. בתחילה כללה האסטרטגיה בעיקר מסרים ממוחזרים של המפלגה הקומוניסטית הסינית, שלא תמיד הועברו בצורה הכי מוצלחת מעבר לים. בין 2015 ו-2018, הפכו המסרים הסיניים ישירים ומותאמים יותר לקהל הישראלי. מאז 2018, התרחבה המעורבות הסינית למגוון רחב יותר של אמצעי תקשורת ישראליים, מה שאיפשר לה גישה ישירה עוד יותר לציבור הישראלי.

נראה כי אסטרטגיה זו, לצד אלמנטים נוספים בהסברה הסינית בישראל, נושאות פרי. על פי סקר משנת 2019 של מכון המחקר פיו, תפיסתם של המשיבים הישראלים את סין הייתה חיובית יותר מאשר בכל מדינה מערבית אחרת שהשתתפה בסקר. תוצאות אלה הינן תולדה של שאיפתה של סין לביסוס השפעתה בקרב החברה הישראלית, במיוחד בהקשר של ההשקפה הישראלית על סין. פקידי הממשלה הסינית וגורמים אחרים רואים בקמפיין הפונה לקהל הישראלי חלק ממערכה אסטרטגית רחבה וחשובה יותר נוכח התחרות בין בייג'ינג לושינגטון על השפעה כלל עולמית.

לישראל אינטרס לאומי ברור בבחינה קפדנית יותר של האופן והמניעים של הפניה האסטרטגית הישירה של בייג'ינג לציבור המקומי, ושל האופן שבו גורמים סיניים ממנפים תנאים מקומיים, הרגלים לשוניים והעדפות צרכניות על מנת לקדם את יעדיהם. על הממשלה הישראלית החדשה, בהנהגת נפתלי בנט, לנהוג בזהירות ולקחת בחשבון את הפעילות התקשורתית הסינית בעודה מאזנת ומקדמת את ענייניה של ישראל בתחום מדיניות החוץ, על מנת להדגיש, שישראל אינה רואה בסין אויבת, אך שואפת לנהל את שיתוף הפעולה עם בייג'ינג בדרך שלא תפגע באינטרסים אחרים.

הקדמה

עד 1992 יחסיהן של ישראל וסין הקומוניסטית לא היו טובים במיוחד, ונעו בין מגעים חשאיים ומוגבלים לניכור דיפלומטי מוחלט. באותה שנה, כוננו שתי המדינות קשרים דיפלומטיים רשמיים ופרק חדש נפתח ביחסיהן. ההכרה הרשמית ארע לאחר מספר שנים של מגעים, ולאחר ששני הצדדים פתחו נציגויות זה אצל זה, אשר תפקדו כמעין שגרירויות מצומצמות.

משנות האלפיים המוקדמות, מערכת היחסים בין ישראל לסין נמצאת בפריחה. קשרים כלכליים, בעיקר בהקשר של חדשנות טכנולוגית (כולל במגזר החקלאי, התקשורת והבריאות), עמדו ביסוד התחממות היחסים. בייג'ינג רואה בישראל מרכז טכנולוגי עולמי, ומבקשת לנצל את יכולת החדשנות של ישראל על מנת לממש את שאיפות ההתפתחות שלה ולהתמודד עם אתגריה האסטרטגיים. נוכח הפיכתה המואצת של סין ממעצמה של ייצור מוצרי צריכה זולים לכלכלת מבוססת טכנולוגיה מתקדמת עם בסיס תעשייתי המתקדמת בקצב קבוע במעלה שרשרת הערך, עיקר מעייניה נתונים לפתרונות טכנולוגיים. בינתיים, עם התגברות היריבות בין סין לבעלת הברית המובילה של ישראל, ארצות הברית, אסטרטגיית המסרים של סין בישראל נועדה גם למקסם את השפעתה של בייג'ינג בקרב חוגים ישראליים נרחבים.

על מנת להתחבר למרכזי חדשנות מקומיים ולבסס את השפעתם בישראל, מבקשים קובעי מדיניות ואנשי תקשורת סיניים לטפח בקרב הישראלים תפיסות חיוביות אודות סין, מסלול ההתפתחות שלה והפוטנציאל הטמון בה כשותפה אמינה. לא פשוט ליישם סוג כזה של אסטרטגיית מסרים סינית לסביבה התקשורתית הפתוחה בישראל. פקידים ומנהלים עסקיים סיניים למדו להתאים את מסריהם (גם בעברית) לטעם, להעדפות ולהטיות הישראלים. הפערים התרבותיים העמוקים בין סין לישראל, הנובעים מהעדר עבר, הלכי רוח או מסורות משותפים, לעיתים הופכים משימה זו למאתגרת.

גורמים סיניים נוקטים במגוון כלים וטקטיקות תקשורתיים, בחיתרתם לשיתופי פעולה בתחום ההיי-טק וכן להשפעה פוליטית בישראל. בחלק מהמקרים, הם עושים זאת תוך שימוש בגופי תקשורת ישראליים על מנת להעביר, להתאים ובסופו של דבר להעצים את המסר הסיני. במקביל, לומדים גופי תקשורת סיניים, כגון הרדיו הבינלאומי של סין (CRI), כיצד להתאים את המסרים שלהם לצרכנים ישראליים. בנוסף, גורמים סיניים עושים שימוש בצורות אחרות של כוח רך, למשל במסגרת מכון קונפוציוס ותוכניות אקדמיות ואחרות, על מנת לטפח קשרים, לבסס השפעה ולקדם את האינטרסים של סין.¹

סדרי העדיפויות העיקריות של סין בישראל

העניין המרכזי של סין בישראל הוא להתחבר ליכולת החדשנות של המשק הישראלי, שהינו יוצא דופן בכל הקשר לחדשנות, ולהרחיב את השפעתה של סין במדינה נוכח התחרות הגוברת בינה לבין ארצות הברית. בדוח התחרותיות העולמית לשנת 2020 של הפורום הכלכלי העולמי, דורגה ישראל במקום השביעי בעולם מבחינת הכישורים הדיגיטליים של אזרחיה.² נוסף על כך, דו"ח *Global Startup Ecosystem* לשנת 2020 ובו דירוג של 30 האקוסיסטמים (ecosystems) המובילים, הציב את תל אביב וירושלים במקום השישי בעולם (לצד עם לוס אנג'לס).³ סין, מצידה, ממשיכה לטפח את יכולת החדשנות שלה. ב-2017, לדוגמא, חברת הון הסיכון אסגארד דירגה את סין במקום השני ואת ישראל במקום השלישי מבין האקוסיסטמים המצטיינות בתחום הבינה המלאכותית; באותה שנה, הנתה ישראל מנתח שוק של כ-11 אחוזים בשוק הבינלאומי של בינה מלאכותית.⁴

לשיתוף הפעולה הטכנולוגי בין ישראל לסין ישנם תומכים בולטים משני הצדדים. ב-2016, התקיים לראשונה בייג'ינג פורום החדשנות הסיני-ישראלי.⁵ בנאום בפסגת החדשנות לשנת 2018 בניצוחו של ראש הממשלה דאז, בנימין נתניהו, הצהיר נתניהו בגאווה כי ישראל הפכה מ"אומת הסטארטאפ לאומת החדשנות".⁶ ראש הממשלה לשעבר אף הדגיש את הפוטנציאל הטמון בטכנולוגיה ובחדשנות כערוצים לשיתוף פעולה נרחב יותר עם סין, שחותרת לממש את שאיפותיה הבולטות ולהפוך מהכלכלה השנייה בגודלה בעולם לכלכלה הראשונה.⁷ בביקורו בסין ב-2017, אמר נתניהו, "ישראל יכולה להיות השותף הקטן המושלם של הכלכלה הסינית. . . אני מאמין כי הקשרים הטובים בין המדינות הם כמו זיווג משמיים".⁸

אחד מיעדיה המרכזיים של סין הוא להבטיח, באמצעות מערכת היחסים שלה עם ישראל, זרימה קבועה של טכנולוגיה וחדשנות מתקדמת אל סין, במקביל לאסטרטגיית ה-Going Global ולתוכניותיה השאפתניות הנוספות.

גורמים בממשלה ובתעשייה הסינית נוטים לראות בחדשנות הישראליות ביטוי למאפיינים מרכזיים של החברה הישראלית, ובראשם מערכת חינוך מוצלחת וההיסטוריה. כך למשל המקרה של הטייקון לי קה-שינג (Li Ka-shing) מהונג קונג, שבאוקטובר 2013 תרם 130 מיליון דולרים לטכניון בחיפה. בטקס לציון התרומה אמר לי, "יש לנו אחריות להשקיע בחינוך. . . על מנת לאפשר את מימוש הפוטנציאל האנושי, לבנות חברה עתירת ידע ולהבטיח איכות חיים ברת קיימא לכל".⁹

מעבר לחדשנות הטכנולוגית, סין מבקשת גם לגייס את תמיכת הציבור הישראלי לחיזוק היחסים עם בייג'ינג באמצעות תקשורת אסטרטגית, שנועדה לחזק את מיקומה של ישראל כמדינת מפתח בתחרות המתפתחת בין מעצמות העל. כמו כן, הממשלה הסינית מבקשת להשתמש בישראל כמתחם ניסויים לאסטרטגיות ולפרקטיקות חדשות במסגרת המרדף שלה אחר השפעה בינלאומית גדולה יותר, תוך בחינה של תגובותיהן של ארצות אחרות (בעיקר מדינות קטנות, בעלות חשיבות אסטרטגית וזיקה למערב, כמו ישראל) לפעולותיה, ושל השפעתן הבינלאומית של פעולות אלו. מאמצים אלו מעוררים לעיתים מחלוקת, בין היתר משום שישנם גורמים בארצות הברית ובישראל שרואים בהם (מסיבה טובה) קריאת תיגר על הברית האסטרטגית בין ישראל לארצות הברית.¹⁰

התחרות הגיאופוליטית הזו באה לדי ביטוי בהשקעות סיניות ובהצעות רכש למפעלי תשתיות ישראלים גדולים, שלעיתים התבררו כמעוררי מחלוקת. המקרה של נמל חיפה החדש שחברה סינית מפעילה, הוא דוגמא טובה לכך.

מקרה דומה נוסף הוא פרויקט הבנייה של מפעל התפלה ישראלי גדול, עליו התמודדה בסבב האחרון החברה CK Hutchison Holdings Limited שבסיסה בהונג קונג. על פי הדיווחים, בעת ביקורו בישראל במאי 2020, ביטא מזכיר המדינה לשעבר, מייק פומפאו, חששות אמריקאיות בנוגע להצעות שכאלה מצד הסינים, ובמיוחד לגבי התמודדותם במרכז למפעל ההתפלה.¹¹ מעט אחר כך, הוענק המכרז הנחשק לחברה אחרת שאיננה סינית.¹²

כיצד מתקשרת סין עם הציבור הישראלי?

במרדף אחר חדשנות טכנולוגית והשפעה פוליטית נוקטים הסינים בשלוש גישות עיקריות לגיוס אהדה בקרב חוגי התקשורת הישראליים: העברת מסרים ישירים לציבור הישראלי בעיתונים מקומיים בעברית, שימוש בגורמי תקשורת סיניים (במיוחד ה-CRI) לצורך פניה לקהלים ישראליים, ומאמצים לחזק אישים מרכזיים שיבליטו את הידידותיות עם סין, על מנת להעצים מסרים חיוביים המופצים באמצעות הפלטפורמות הישראליות והסיניות הללו.

התפתחות המסרים הסיניים בישראל

בתחילת הפניה הסינית לישראל, התאפיינו המסרים בסימני ההיכר המובהקים של מרחב המידע המוכתב ומותווה בקפדנות על ידי הממשל הסיני. ב-2008 הושק באתר השגרירות הסינית דף המכונה "חדשות השגרירות", במטרה לרכז את כלל הפעילות התקשורתית של השגרירות בגופי תקשורת ישראליים. בתחילת הדרך הסתכמה פעילות האגף בעיקר במחזור דפי מסרים סטנדרטיים של המפלגה הקומוניסטית הסינית, שלא תמיד תורגמו היטב, מילולית ותוכנית.¹³ באותן שנים, למשל,

פרסמה השגרירות הסינית מאמרים עם כותרות כגון: "הדלאי לאמה משקר שוב", "ה-CIA מנהל את הקונטרס הטיבטי מאז 1959" ו"טיבט – מיתוס ומציאות".¹⁴ בנושאים מסוימים שבמחלוקת המשיכו הפקידים הסיניים להיצמד לקו המנחה של המפלגה באופן דומה, בין היתר בנוגע ליחסה של הממשלה הסינית כלפי האויגורים ואוכלוסיות המיעוטים שאינם נמנים עם בני האן (הקבוצה האתנית המרכזית בסין) החיים בשינג'יאנג (כפי שעשו בקטעי פרופגנדה משלהי שנות האלפיים ותחילת שנות ה-2010 דוגמת "האמת על המהומות באורומצ'י" ו"אחדות אתנית – מקור האושר בשינג'יאנג").¹⁵

עם חלוף הזמן, אימצה השגרירות הסינית בישראל התנהלות מתוחכמת ומותאמת יותר לציבור המקומי. החל מ-2010, חלק מן התכנים המופקים על ידי השגרירות הסינית החל להשתנות באופן משמעותי מבחינת הנימה והתאמתו לתנאים המקומיים. מסריה החלו להציג תכנים התפורים למידותיו של הציבור הישראלי, במקום להדהד ולמחזר מסרים מוכרים של המפלגה הקומוניסטית הסינית. השגרירות החלה להתמקד בפעילויות של פקידי השגרירות ולהדגיש את פעילותם התקשורתית בישראל, פגישות דיפלומטיות ועסקיות ומעורבות אחרת בישראל.

השינוי המשמעותי ביותר במסרי השגרירות הסינית הגיע בספטמבר 2015, כאשר השגריר ג'אן יונגקסין (Zhan Yongxin) נכנס לתפקידו. השינוי בה לידי ביטוי בכך, שהמסרים החלו לפנות לציבור הישראלי באופן ישיר דרך מאמרים שכתב השגריר בעיתון המוביל בשפה האנגלית, *הגרזולס פוסט*.¹⁶ מאמריו נועדו בחלקם להניא את הקוראים. מעיסוק בפעילויות הסיניות, שגרמו למתיחות ביחסי ישראל-סין והעמידו את ישראל במצב בעייתי מול ארצות הברית הבעיות הישראליות והאמריקאיות ממעורבותה הכלכלית של סין בישראל, נראות כחלק ממאבק נרחב יותר בין שתי המעצמות על זירות השפעה או הגמוניה גלובלית, בסגנון המלחמה הקרה.¹⁷ נוסף על כך, מנהיגים אמריקאים חוששים לכאורה מתקריות של דליפות מידע, במיוחד בהקשר של טכנולוגיות מתקדמות רגישות, שעשו למצוא את דרכו מישראל לסין.

החששות בהקשר הטכנולוגי מהוות זה מכבר סימן היכר של מערכת היחסים בין ישראל לסין ולארצות הברית. בשלהי שנות התשעים ובתחילת שנות האלפיים, נרשמה סדרה של אי הסכמות בין ישראל לארצות הברית בנוגע למכירת מערכות נשק מישראל לסין. באותה עת, חתמה ישראל על הסכמים למכירת מערכת פלקון (סוג מיוחד של מערכת התראה מוקדמת מבוססת מכ"ם) ומל"טים מסוג הרפי לסין, אולם העסקה בוטלה בעקבות לחצים אמריקאים כבדים.¹⁸ ביטולים אלו סימנו את הגבול בין האפשרי לבלתי אפשרי ביחסי ישראל-סין.

הדוגמה העדכנית הטובה ביותר למתחים בישראל הנוגעים לסין ולארצות הברית היא זכייתה במרץ 2015 של קבוצת SIPG- Shanghai International Port במכרז להפעלת נמל חיפה החדש ל-25 שנה, כפי שאוזכר לעיל. נמליה של ישראל הינם נכסים אסטרטגיים ממדרגה ראשונה, בעיקר משום ש-99 אחוזים מן היבוא הישראלי מגיע מן הים.¹⁹ כשנה לאחר זכייתה של החברה הסינית במכרז, החלו לעלות התנגדויות לעסקה מצד גורמים שונים בארצות הברית ובישראל, אשר הובילו לדיונים נרחבים אודות ההשלכות האסטרטגיות של עסקאות שכאלה, בין היתר במהלך כנס משותף של אוניברסיטת חיפה ומכון הדסון (בפאנל שבו הביעו דוברים חששות אודות השפעתה של סין בישראל).²⁰ חשוב לציין כי בין המשתתפים באירוע היו מומחים לביטחון לאומי מישראל ומארצות הברית, אולם דוברים סיניים נעדרו מהדיון.²¹

הסינים מצידם המשיכו לנסות להציג את הצדדים החיוביים של עסקת נמל חיפה, תוך ניסיון לשכך את החששות מפני פגיעה ביחסי ישראל-ארצות הברית, כתוצאה מעסקה זו. מעבר לפרסום מאמרים רבים אודות נמל חיפה מאת השגריר הסיני באמצעי התקשורת הישראליים, חברה השגרירות ל*גרזולס פוסט* בפרסום מהדורה מיוחדת של מגזין שהציגה

מסרים סיניים הסברתיים בנוגע לעסקת הנמל.²² המגזין כלל מאמרים מאת השגריר ג'אן והנשיא הישראלי לשעבר, ראובן ריבלין. על אף החשש מפני עיכובים בשל מגפת הקורונה והשיח הנרחב על השלכותיה של העסקה, הנמל נפתח כמתוכנן בספטמבר 2021.²³

פקידי ממשלה ואנשי השגרירות השקיעו מאמצים ניכרים להפגת ההתנגדויות לעסקת הנמל, אך הם לא היו לבד. שר התחבורה הישראלי לשעבר, ישראל כץ, היה פעיל מאד בקידום חברות סיניות בשוק הישראלי. השר אמר ב-2018, כי "מאז כניסתי לתפקיד לפני שמונה שנים, פעלתי לקידום מיזמי תשתיות בין שתי המדינות", ועוד הוסיף כי הוא נקט צעדים על מנת לעודד חברות סיניות להתמודד על מכרזים בישראל.²⁴

מאמצים אלו, ובמיוחד מאמרו של השגריר הסיני, נועדו להרגיע את הציבור הישראלי (ובעקיפין את מקבלי ההחלטות בישראל), תוך שיכוך החששות האפשריים סביב האמינות הסינית, והתנהלותה והתנהגותה האסטרטגית. למשל, באוקטובר 2017, טען השגריר הסיני במאמר פרי עטו, כי "עידן הפיתוח החדש של סין מועיל לשני הצדדים."²⁵ הוא הדגיש את תפקידה של ישראל כמרכז טכנולוגי ואת ההיבטים המשלימים בכלכלותיהן של שתי המדינות. השגריר ציין את מעמדה של ישראל כ"אומת הסטארטאפ, החזקה ביצירה ובחדשנות" ובה בעת התהדר במעלותיה של סין וביקר ב"יכולות הייצור החזקות שלה והשוק העצום."²⁶

סיבה אפשרית אחת לבחירתם של הפקידים הסינים לתקשר עם הציבור הישראלי, שדובר עברית ברובו, דרך העיתונות בשפה האנגלית היא משום שמסרים אלה נועדו לא רק לקהל הישראלי, אלא גם לקוראים בארצות הברית ולדיפלומטים דוברי אנגלית מרחבי העולם, המשרתים בישראל. בנוסף, פקידים ואנשי השגרירות הסינית בישראל נדרשים לדווח למשרד החוץ הסיני על טבע עבודתם, משימה שקל יותר לבצעה בעזרת עיתונות בשפה האנגלית מאשר בשפה העברית.

החל מ-2018, ג'אן זכה לחשיפה במגוון רחב בהרבה של גופי תקשורת ישראליים, מעבר ל*ג'רוזלם פוסט* – כולל בראיונות וידיאו באתרי חדשות בעברית, כגון Ynet ואחרים.²⁷ משום שיחסייה של ישראל עם סין הפכו בנקודה זו לעניין רגיש מול וושינגטון, ניצל ג'אן את ההזדמנויות הללו לקידום עמדתה של בייג'ינג, תוך מזעור הפוטנציאל לעימות מול וושינגטון. עיקר מסריו היה כדלקמן: "סין אינה מעוניינת לגרום נזק למערכת היחסים המיוחדת בין ישראל וארצות אחרות". הוא גם ציין כי מערכת היחסים בין סין לישראל הינה ייחודית, משום שהיא חלק מידידות ארוכת טווח בין "שתיים מהאומות העתיקות בעולם" וכי "כל המיזמים (הכוונה למיזמי התשתיות הסיניים בישראל) מהווים דוגמא טובה למצב שמביא תועלת לשני הצדדים". בהערותיו, נגע ג'אן גם בנושא החדשנות הטכנולוגית, באומרו כי "סין היא מדינה עם שוק עצום, ו(מגזר) יצרני רב עוצמה. ישראל היא . . . אומת הסטארטאפ, כך שאם נוכל לעבוד יחד, נוכל ליצור עוד הזדמנויות עבור החברות והעמים שלנו, ואפילו (עבור) העולם."²⁸

יורשו של ג'אן, השגריר דו ויי (Du Wei) המשיך בגישה זו במהלך כהונתו שהחלה בפברואר 2020 עד למותו בטרם דו פעל מול גופי תקשורת בשפה העברית, וחשוב מכן, עבד עם מנעד רחב של אמצעי תקשורת על מנת. 2020 עת במאי להגיע לציבור דתי ולציבור חילוני מכל גווני הקשת הפוליטית. למשל, הוא כתב ב"מקור ראשון", עיתון ימני שמרני המקושר לצינונות הדתית, וב"יחד נאמן", עיתון המקושר לקהילה החרדית בישראל.²⁹ ראיונות אלו אותתו לקהלים ישראליים כי הפקידים הסיניים נוטים את האסטרטגיה התקשורתית המסורתית, צרת האופקים, וכי השגרירות הסינית מפגינה הבנה גוברת את החברה הישראלית ומגוונת את מגעיה עם מגזרי אוכלוסייה שונים.

מוטיב חוזר אחד במסריו של דו היה הדגש הרטורי על מעמדה של ישראל לצידה של סין כתרבות היסטורית בעלת משמעות רבה. כפי שהוא ניסח זאת באחד הראיונות, "גם העם היהודי וגם העם הסיני יצרו תרבויות נפלאות."³⁰ בדבריו אלה נראה היה כי דו מבקש להתייחס במובלע לניגוד בין תרבויות עתיקות דוגמת סין וישראל, לבין מדינות כמו ארצות הברית, שלהן היסטוריה קצרה יותר.

הסינים חתרו גם למגע נרחב יותר עם עיתונים יומיים רבי תפוצה כגון "הארץ", שבאמצעותם ביקשו להפיץ מסרים מפיסים לציבור הישראלי אודות מערכת היחסים ההדדית בין שתי המדינות. ז'ה פיישיין (Zha Peixin), פקיד סיני ותיק ששימש בעברו כשגריר סין בבריטניה וסגן המנהל של הוועדה המרכזית לענייני חוץ של המפלגה הקומוניסטית, כתב מאמר כזה שכותרתו הייתה "סין אינה שואפת להגמוניה עולמית". במאמר זה הוא חזר ואמר כי ישראל וסין הינן היורשות של תרבויות עתיקות, שתרמו רבות לאנושות.³¹ הוא הוסיף כי סין הינה מדינה אחראית שנוקטת פעולה ממשית בתחום שינוי האקלים. בכך, שאף ככל הנראה לשרטט עבור הישראלים הבחנה ברורה בין סין האחראית והאמינה לבין ארצות הברית לאחר פרישתה מהסכמי פריז, תחת נשיאה לשעבר, דונאלד טראמפ. כבמרבית המסרים הדיפלומטים הסיניים לישראל, הוא איחל לשתי המדינות לשמור על גישה כוללת של שיתוף פעולה, בעיקר בהקשר הטכנולוגי.³²

הרדיו הבינלאומי של סין בשפה העברית

כיום, הרדיו הבינלאומי של סין (CRI) שהוקם במקור ב-1941 הינו הזרוע הבינלאומית של קבוצת המדיה הסינית, חברת האחזקות הלאומית של שירותי התקשורת המנוהלים על ידי המדינה, הכוללים את CRI, את הטלוויזיה הסינית המרכזית ואת הרדיו הלאומי של סין. על מנת להבין לעומק את שיט הפעולה של הקבוצה, יש לציין שב-2015, זוהו בחקירה של רויטרס מעל לשלושים תחנות רדיו ב-14 ארצות המהוות חלק מ"רשת עולמית" של שידורי רדיו ששליטת הקצה בהם נמצאת בידי ה-CRI.³³ תחקיר זה שופך אור על האופן שבו ביקשה בייג'ינג להרחיב את אסטרטגיית המסרים של התקשורת הממשלתית הסינית ואת תחומי השפעתה ובד בבד להימנע מתיוגם כפרופגנדה סינית. בפברואר 2020, הגדיר הממשל האמריקאי את ה-CRI וארבע גופי תקשורת סיניים נוספים כ"סוכנים זרים".³⁴ עבור ישראל ושותפותיה האחרות של ארצות הברית, אותה החלטה זו שארצות הברית רואה בעובדי ה-CRI כסוכנים של המפלגה הקומוניסטית הסינית.

על אף קשריו של ה-CRI עם המפלגה הקומוניסטית, דמויות ישראליות ידועות בירכו על חדירתו לישראל. בשלהי ספטמבר 2009 השיק ה-CRI את האתר הראשון שלו בעברית, שכונה "האתר הראשון והיחיד המנוהל בעברית על ידי ישות סינית רשמית"; האתר מצהיר כי מטרתו היא "להציע (לקורא הישראלי) חלון לנקודת המבט הסינית על סוגיות שונות."³⁵ האתר העברי של ה-CRI מתחזק גם עמוד פייסבוק בעברית.³⁶

בהתאם להתמקדותה של סין בטכנולוגיה כעמוד התווך העיקרי ביחסים שלה עם ישראל, וואנג צ'ן (Wang Chen), מנהל משרד המידע של מועצת המדינה דאז, ביקר בישראל לרגל השקת האתר העברי של CRI, לצדו של קסיה ג'יקסואן (Xia Jixuan), סגן נשיא ה-CRI.³⁷ מהצד הישראלי, נשיאה דאז, שמעון פרס, שסייע בסלילת הצלחתה של ישראל ובקידום סטארטאפים שלה, בירך על השקת האתר העברי של CRI.³⁸ עדן בר טל, אז מנכ"ל משרד התקשורת הישראלי, הגדיר את ההשקה "התחלה חשובה במאמץ לספר את סיפורה של סין המודרנית לציבור הישראלי."³⁹

כשנשאל מפורשות מדוע על הציבור הישראלי לראות באתר העברי החדש משהו מעבר לזרוע תעמולה של הממשלה הסינית, ענה סגן הנשיא של CRI: "זוהי הפעם הראשונה שלי בישראל, ואני מקבל את הרושם שהיא שונה ממה שראיתי

ב-CNN.⁴⁰ העם הישראלי, כך ביקש לרמות, אמור להיות שותף לתחושה ולהבנה הסינית כי גופי התקשורת הגלובאליים והאמריקאים במיוחד, לא תמיד מציגים את המציאות באופן הוגן וישר. בטענתנו לחוויה השלילית המשותפת של שני הציבורים נוכח הכיסוי התקשורתי הבינלאומי, רמז כי ישראלים אמורים להבין את הדחף להקמת גופי תקשורת שיחלקו את נקודת מבטה של סין עם העולם. חדירתו של CRI למפת התקשורת בשפה העברית נתקלה במחאה מוגבלת מאד מצידה של אמנסטי אינטרנשיונל.⁴¹

אולם המיזם התקשורתי הסיני היצירתי ביותר עבור הקהל הישראלי דובר העברית הוא ככל הנראה עלייתו של כוכב התקשורת בשם שי שיאוצ'י (Xi Xiaochi), או איצ'ק הסיני, שהינו הכתב הידוע ביותר של המחלקה העברית של ה-CRI. בחירתו של קסי בכינוי המקומי, הידידותי, שהוא שם פופולארי בישראל, מפגין את רצונו וניסונו לפנות לישראלים כאילו הוא אחד מהם.

בהרצאה אינטרנטית שבו דיבר בפני קהל ישראלי בדצמבר 2020, סיפר שי בקצרה על הרקע שלו. הוא עובד עבור קבוצת התקשורת הסינית (CRI מהווה חלק מהתאגיד), והשקיע זמן רב בלימוד ההיסטוריה והתרבות הישראלית לצד השפה העברית. לפי שי, אוניברסיטת התקשורת הסינית פתחה ב-2005 מחלקה חדשה לעברית, והוא בחר ללמוד דווקא בה, בעידוד סבו. ב-2007 עבר לישראל והחל ללמוד באוניברסיטה העברית, ולאחר כשנתיים החל לעבוד ב-CRI.⁴²

בכתבתו ובהופעותיו בתקשורת, איצ'ק נוהג להעביר מסר מוקפד, ידידותי לסין, בעברית שוטפת ותוך התייחסות וקריצה לשיח המקומי. הוא הופיע פעמים רבות כנציגה של ה-CRI ב"צינור לילה", תוכנית טלוויזיה מבוססת ראיונות בערוץ 13 הישראלי, עם פרשנות לשלל סוגיות אקטואליות ותרבותיות, כולל שינוי אקלים, גיאופוליטיקה והברית בין ישראל לארצות הברית.⁴³ בנוסף, איצ'ק ועמיתים נוספים ב-CRI (כולל עובדים ישראלים) הופיעו בערוץ כאן-11 הממלכתי על מנת להציג מגוון סרטונים וקטעים הנוגעים לסין.⁴⁴ CRI וכאן-11 אף שיתפו פעולה בהזמנת נציגים ופרשנים של CRI להופיע בשידור, בהפקה והפצה של סרטוני רשת משותפים.⁴⁵ במקביל, הופיע איצ'ק בערוץ הטלוויזיה הישראלי הפופולארי ביותר קשת 12, כמומחה לתרבות הסינית, בסדרת סרטונים חדשותיים שצולמו בסין והוצגו על ידי שניים ממגישי החדשות של הערוץ.⁴⁶

דמותו של שי כאיצ'ק הסיני הפכה לעניין קבוע בישראל; הוא אף כיכב בכתבת פרופיל מקיפה ב"מקור ראשון".⁴⁷ העיתון פרסם את הראיון איתו ללא פרשנות ביקורתית, מה שאולי מעיד על השפעתה הפוטנציאלית של אסטרטגיית המסרים המוגשת בשפה המקומית על ידי אדם בעל פרופיל מקומי גבוה. באותו הראיון, הציג איצ'ק את ארצות הברית באור שלילי כמחרחרת ריב עם סין וכמפעילה לחץ מוגזם על בת בריתה, ישראל.

בנוסף כאשר נשאל שי ישירות האם פעילותו בישראל הינה פעילות תעמולתית, הוא השיב בציינו כי ישראלים בעצמם לעיתים קרובות מתקשים ליישב את הפער בין תפיסותיהם שלהם את ישראל לבין דעת הקהל העולמית. באמצעות מאמצייהן של דמויות כמו שי, סין פושטת את זרועותיה על מנת להעצים את השפעת מסריה בקרב הציבור הישראלי.⁴⁸

עבור מבקרים מסוימים בישראל, הדוגמא של שי מעלה את החשש שחוגי התקשורת הישראליים מספקים פלטפורמה נטולת הסתייגות לתעמולה של המפלגה הקומוניסטית הסינית, משום שפלטפורמות תקשורת סיניות החכימו ליצור דמות משכנעת עם יכולות לשוניות והבנה של הסביבה המקומית. מבקרים אלו חוששים כי אמצעי תקשורת ישראליים רבים מקבלים באופן מילולי את מסריה של המפלגה הקומוניסטית הסינית, מבלי שיתלחו אליהם פרשנות וניתוח הולמים.

המאמצים הסיניים לכבוש את ליבם של הישראלים

כאן המקום לשאול עד כמה השפיעה אסטרטגיית המסרים והפניה הסינית אל הישראלים על התפיסה הישראלית את סין. בעוד שקשה להשיב על שאלה זו באופן חד משמעותי, נתוני סקרים מצביעים על עמדתה של דעת הקהל הישראלית. נתוני הסקר של מכון פיו (PEW) מצביעים על כך, שישראלים רבים רואים את סין באור חיובי. ההסברה הסינית הינה גורם אחד שיש לקחת בחשבון בהקשר זה, אף שישנם גם גורמים אחרים. בכל מקרה, ככל שניתן ללמוד על כך מסקרי דעת קהל, נראה שסין עושה שימוש מוצלח למדי במסריה האסטרטגיים המותאמים לציבור הישראלי⁴⁹.

לפי סקר העמדות העולמי של מכון פיו לשנת 2019, ישראלים רבים רואים את סין באור חיובי למדי. מבין 34 מדינות שנסקרו, המשיבים הישראלים ראו את סין באופן חיובי יותר מכל מדינה אחרת פרט ללבנון, ניגריה ורוסיה. למעשה, 66 אחוזים מן המשיבים הישראלים ציינו שהם רואים את סין באופן חיובי, בעוד שרק 25 אחוזים דירגו אותה באופן שלילי.⁵⁰ לשם השוואה, 60 אחוזים מן המשיבים האמריקאים רואים את סין באור בלתי חיובי, בעוד שרק 26 אחוזים מהם תופסים את סין באור חיובי. תוצאות הסקרים הציגו קפיצה של יותר מעשרה אחוזים במספר האנשים שרואים את סין באור חיובי בקרב ישראלים מאז 2018, ובשנים האחרונות המספרים מטפסים מעלה, תוך תנודות מסוימות לכאן ולכאן.

נתוני הסקרים טומנים בחובם גם אינדיקציה נוספת לשיפור יחסם של הישראלים כלפי סין, תוך הסתייגויות מסוימות. אחוז הישראלים הסומכים על המנהיגים הסיניים "שיעשו את הדבר הנכון בהקשר של סוגיות בינלאומיות" גדל עם הזמן, אך עדיין נמוך למדי. ב-2007, רק 13 אחוזים מן הישראלים הביעו אמון בנשיא הסיני דאז, חו ג'ינטאו, אף שמאז שהנשיא הנוכחי, שי ג'ינפינג, נטל את המושכות לידי, מספר הישראלים שהביעו אמון בהנהגה הסינית עלה לכ-24 אחוזים ב-2014, ול-35 אחוזים ב-2019.⁵¹ אסטרטגיית המסרים הסינית כלפי האוכלוסייה הישראלית עשויה בהחלט להוות את אחד הגורמים שתורמו לעליה בנתונים הללו.

עם זאת, ישנם מספר הסברים אפשריים נוספים לשיפור ביחסם של הישראלים כלפי סין, ולכל אחד מהם מגבלות משלו. הסבר ראשון עשוי להיות קשור להשקעותיה הניכרות של סין בישראל ולמעורבותה במיזמי תשתיות בולטים, דוגמת הקו האדום של הרכבת התחתית בתל אביב. בין 2004 ו-2007, המסחר ההדדי בין סין לישראל צמח לכדי מחזור של 5 מיליארד דולר, ובמקביל, במהלך תקופה זו, סין גם הגבירה את פעילות התקשורת האסטרטגית שלה בישראל.⁵² מאז המשיך המסחר בין שתי המדינות לצמוח, והגיע לקרוב ל-15 מיליארד דולרים ב-2019.⁵³ אולם, חשוב לציין כי השקעותיה של סין לא בהכרח נתפסו באור חיובי, וכי לעיתים הן אף עוררו תגובות שליליות בישראל, שאף גבלו בסינופוביה.⁵⁴

גורם שני הינו התפתחותה המואצת של סין ממעצמה מקומית למעצמה עולמית, אשר הפכה אותה לשותפה אטרקטיבית יותר בעיני חלק מהישראלים. עם זאת, נסיקתה של סין לא הניבה דירוג חיובי יותר בארצות אחרות, ובנוסף היא מעוררת חששות בקרב חלק מן הישראלים. מסיבה זו, לא ניתן לטעון כי עוצמתה הגיאופוליטית של סין הובילה באופן אוטומטי לשיפור בתפיסה כלפיה בעולם.

הסבר נוסף לחדירתה המוצלחת של סין לישראל הוא הצלחתה בהתאמת מסריה, כולל המטאפורות וההתייחסות המקומיות בה היא נוקטת בפנייתה לקהל הישראלי. זה מכבר מאמינים המנהיגים הסיניים ביעילותה של הסברה מסוג זה. לאו דוזה (Laozi), הפילוסוף הסיני בן המאה השישית לפני הספירה, דגל בשימוש בהשפעה "עקיפה" ו"רכה" במקום כוח ישיר ככלי מדיני.⁵⁵ לטענתו, המנהיגים הגדולים משכנעים את עמם לנהור אחר חזונם, מבלי להזדקק להפעלת כוח של ממש.

מערכת התקשורת האסטרטגית של סין בישראל ודרכי הסברה נוספות, מעידות על כך שהשחקנים הסיניים פועלים לטיפוח השפעתם בישראל ולעיצוב עמדותיו של הציבור הישראלי בסוגיות גיאופוליטיות חשובות. המפלגה הקומוניסטית הסינית רואה את הקמפיין כחלק ממאמצי הנרחבים בתחרות מול ארצות הברית על השפעה עולמית. זהו שלב מוקדם מדי בכהונתו של ג'ו ביידן מכדי לדעת כיצד יראה זאת הממשל החדש, וכיצד ינסה להשפיע על כך, אולם על פי הערותיו של ביידן גישתו לסין לא תהיה מחמירה פחות משל קודמו, על אף שדרכיו שונות.

על ראש ממשלת ישראל בנט והממשלה בראשותו לתכנן מראש כיצד להתמודד עם פעילויות ההסברה הסיניות, ולהבהיר כי הממשלה הישראלית אינה רואה בסין אויבת, אך שואפת לנהל את שיתוף הפעולה עם בייג'ינג בדרך נאותה. משימה זו דורשת נקיטת פעולות מאזנות, משום ששיתוף הפעולה עם שותפות וותיקות כגון ארצות הברית וארצות מערביות נוספות, עימן ישראל חולקת ערכים משותפים כגון דמוקרטיה, חופש הביטוי וזכויות אדם, ימשיך להוות גורם מפתח במדיניות החוץ של ישראל.

על המחבר

רועי ילינק קיבל דוקטורט מאוניברסיטת בר אילן שברמת גן, ישראל. הוא עובד כחוקר עמית במרכז בגין-סאדאת למחקרים אסטרטגיים, חוקר לא תושב במכון לחקר המזרח התיכון (MEI) בווינגטון וחוקר נלווה במרכז דדו המשווין לצה"ל. הוא מתמחה בחקר היחסים המתפתחים בין סין למדינות במזרח התיכון, במיוחד בקשר לדיפלומטיה ולעצמה הרכה הסינית. הוא כתב רבות על הפעילות הדיפלומטית הסינית במזרח התיכון ומופיע לעתים קרובות כפרשן בכלי תקשורת מקומיים ובינלאומיים.

- Roie Yellinek, Yossi Mann, and Udi Lebel, "Chinese 'Soft Power Pipelines Diffusion' (SPPD) to the Middle Eastern Arab Countries 2000–2018: A Discursive-Institutional Study," *British Journal of Middle Eastern Studies* (2020), <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13530194.2020.1732870?journalCode=cbjm20>. 1
- World Economic Forum, "Global Competitiveness Report Special Edition 2020: How Countries Are Performing on the Road to Recovery," World Economic Forum, December 16, 2020, <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020/in-full/infographics-14b60f7c60>. 2
- Startup Genome, "Rankings 2020: Top 30 + Runners-Up," Startup Genome, 2020, <https://startupgenome.com/article/rankings-top-40>. 3
- Wechsler Omree, "Caught Between Giants: How Will Israel Navigate the U.S.-China Tech Cold War?," Council on Foreign Relations, February 5, 2019, <https://www.cfr.org/blog/caught-between-giants-how-will-israel-navigate-us-china-tech-cold-war>. 4
- Tel Aviv University, "China Israel Innovation Forum Launched," Tel Aviv University, September 12, 2016, https://english.tau.ac.il/impact/china_israel_innovation_forum_launched. 5
- Joe Millis, "Netanyahu: Israel Moved From 'Start-up Nation' to Being 'Innovation Nation,'" *Jewish News*, November 1, 2018, <https://jewishnews.timesofisrael.com/netanyahu-israel-moved-from-start-up-nation-to-being-innovation-nation>. 6
- World Bank, "GDP (Current US\$) – China," World Bank, 2020, https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=CN&year_high_desc=true. 7
- Shannon Tiezzi, "Israel and China a 'Marriage Made in Heaven,' Says Netanyahu," *Diplomat*, March 27, 2017, <https://thediplomat.com/2017/03/israel-and-china-a-marriage-made-in-heaven-says-netanyahu>. 8
- Technion, "Technion – Israel Institute of Technology Comes to China With US\$130 Million From Li Ka Shing Foundation," Technion, February 10, 2013, <https://www.technion.ac.il/en/2013/10/technionisrael-institute-of-technology-comes-to-china-with-us130-million-from-li-ka-shing-foundation> 9
- Author interview with an Israeli diplomat who served in China for many years, Tel Aviv, Israel, January 20, 2019. 10
- See Roie Yellinek, "Pompeo's Visit to Israel and the Chinese Connection," Begin-Sadat Center for Strategic Studies, June 5, 2020, <https://besacenter.org/pompeo-israel-china>. 11
- Ibid. 12
- Chinese Embassy in Israel, "Embassy News," Chinese Embassy in Israel, http://il.chinaembassy.org/eng/sgxw/default_14.htm. 13
- Chinese Embassy in Israel, "Dalai Lama Lies Again," Chinese Embassy in Israel (Embassy News), April 2, 2008, <http://il.china-embassy.org/eng/sgxw/t420514.htm>; Gary Wilson, "CIA Ran Tibet Contras Since 1959," Chinese Embassy in Israel (Embassy News), April 14, 2008, <http://il.china-embassy.org/eng/sgxw/t425132.htm>; and "Tibet - Myth and Reality," Chinese Embassy in Israel (Embassy News), April 16, 2008, <http://il.china-embassy.org/eng/sgxw/t425810.htm>. 14
- "Urumqi Riot," Xinhua News Agency, <http://www.chinaview.cn/urumqiriot>; and Chinese Embassy in Israel, "Ethnic Unity - the Source of Happiness in Xinjiang," Chinese Embassy in Israel (Embassy News), June 1, 2011, <http://il.china-embassy.org/eng/sgxw/t836667.htm>. 15
- Zhan Yongxin, "Zhan Yongxin (Archive)," Jerusalem Post, <https://www.jpost.com/author/zhan-yongxin> 16

- Roie Yellinek, "Israel in the Sino-US Great Power Competition," East-West Center "Asia Pacific Bulletin" no. 463, March 5, 2019, <https://www.eastwestcenter.org/publications/israel-in-the-sino-us-great-powercompetition>. 17
- Conal Urguhart, "US Acts Over Israeli Arms Sales to China," *Guardian*, June 12, 2005, <https://www.theguardian.com/world/2005/jun/13/usa.israel>; and Wade Boese, "Israel Halts Chinese Phalcon Deal," Arms Control Association, September 2000, <https://www.armscontrol.org/act/2000-09/press-releases/israel-halts-chinese-phalcon-deal>. 18
- Ehud Gonen, "Geo-Strategic Aspects in the Operation of the 'Chinese' Port in Haifa," Haifa University, 2019, 4, <https://din-online.info/pdf/hy14.pdf>. 19
- Hudson Institute, "Can Israel Become a Maritime Power?," Hudson Institute, panel discussion in Washington, DC, September 26, 2016, <https://www.hudson.org/events/1370-can-israel-become-amaritime-power-92016>; and Shaul Chorev and Douglas J. Feith, "Middle East Problems: Isolationism Wouldn't Protect the U.S. From Them," Hudson Institute, September 5, 2016, <https://www.hudson.org/research/12807-middle-east-problems-isolationism-wouldn-t-protect-the-u-s-from-them>. 20
- Shimon Cohen, "Approaching China, Moving Away From the United States," *Arutz Sheva* 7 (Israel National News), August 28, 2016, <https://www.inn.co.il/news/381148>. 21
- Chinese Embassy in Israel, "The Chinese Embassy Issues the Special Edition Magazine on China-Israel Relations With the Jerusalem Post," Chinese Embassy of Israel, October 19, 2018, <http://il.chinaembassy.org/eng/gdxw/t1605537.htm>. 22
- "Israel Opens Chinese-Operated Port in Haifa to Boost Regional Trade Links," Reuters, September 2, 2021, <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-opens-chinese-operated-port-haifa-boostregional-trade-links-2021-09-02>. 23
- Dubi Ben Gedalia, "The Price of the Well-Publicized Novel by Minister Katz and the Chinese," *Globes*, December 19, 2018, <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001265366>. 24
- Zhan Yongxin, "China's New Era of Development Is Win-Win With Israel," *Jerusalem Post*, October 26, 2017, <https://www.jpost.com/opinion/chinas-new-era-of-development-is-win-win-with-israel-508572>. 25
- Ibid. 26
- Chinese Embassy in Israel, "Ambassador Zhan Yongxin's Exclusive Interview With the Jerusalem Report," Chinese Embassy in Israel, October 17, 2018, <http://il.china-embassy.org/eng/gdxw/t1604841.htm>; and Itamar Eichner, Attila Schumpelby, and Alexandra Lukash, "Chinese Ambassador: 'We Do Not Want to Harm Israel's Relations With Other Countries,'" *Ynet*, August 25, 2019, <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5573645,00.html>. 27
- Ibid. 28
- Hodaia Carish Hazoni, "Chinese Ambassador to Israel: 'The World Is Looking for a Scapegoat,'" *Makor Rishon*, April 16, 2020, <https://www.makorrishon.co.il/news/221245>; and R. Kolins, "Unfounded Guilt," *Yated Ne'eman*, May 5, 2020, 58–59. 29
- Ibid. 30
- Zha Peixin, "China Does Not Aspire to World Hegemony," *Haaretz*, December 4, 2018, <https://www.haaretz.co.il/opinions/.premium-1.6718911>. 31
- Ibid. 32
- Koh Gui Qing and John Shiffman, "Beijing's Covert Radio Network Airs China-Friendly News Across Washington, and the World," Reuters, November 2, 2015, <https://www.reuters.com/investigates/special-report/china-radio>. 33

- “U.S. Reclassifies 5 Chinese State Media Organizations as ‘Foreign Missions,’” Committee to Protect Journalists, February 28, 2020, <https://cpj.org/2020/02/us-reclassifies-5-chinese-state-mediaorganization>. 34
- China Radio International (CRI), “The Hebrew Language Website of China Radio International,” CRI, <https://www.cri.co.il/about>. 35
- CRI, “The Facebook Page of China Radio International,” Facebook, <https://www.facebook.com/crihebrew> 36
- Anat Kam, “Two Chinamen at the Click of a Mouse – Today China Radio International Launched a Hebrew Language Website Tailored to the Israeli Audience,” *Walla News*, October 19, 2009, <https://b.walla.co.il/item/1592325>. 37
- Steven R. Koltai, “Shimon Peres: Godfather of Israeli Entrepreneurship,” Brookings Institution Tech Tank (blog), October 14, 2016, <https://www.brookings.edu/blog/techtank/2016/10/14/shimon-peres-godfather-of-israeli-entrepreneurship>; and Kam, “Two Chinamen at the Click of a Mouse – Today China Radio International Launched a Hebrew Language Website Tailored to the Israeli Audience.” 38
- Oren Parsico, “The Chinese Alternative,” *Seventh Eye*, October 20, 2009, <https://www.the7eye.org.il/23389>. 39
- Ibid. 40
- Ibid. 41
- “Chinese Itzik - Xi Xiaoqi in a Conversation About Himself and China International Radio,” YouTube, 59:39, posted by “ComTVIsrael,” December 20, 2020, https://www.youtube.com/watch?v=ShfunUP70E&ab_channel=ComTVIsrael. 42
- “Chinese Itzik’ in an Interview for TV Show Zinor Layla With Guy Lerer,” YouTube, 4:48, posted by “Itzik the Chinese,” May 8, 2013, <https://www.youtube.com/watch?v=LmKqKHiDgBo>; and “Itzik the Chinese Explains to the Zinor Layla TV Show What Chinese Work Ethic Is,” YouTube, 4:42, posted by “Itzik the Chinese,” September 3, 2013, https://www.youtube.com/watch?v=FtevihMN5OM&list=UUzeLeX3y1nY3FZ0mVCcfVdw&index=91&ab_channel=%D7%90%D7%99%D7%A6%D7%99%D7%A7%D7%94%D7%A1%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%9B%D7%90%D7%9F%D7%91%D7%91%D7%99%D7%99%D7%92%D7%B3%D7%99%D7%A0%D7%92. 43
- “Dukutai China | Chinese Itzik Wants You to Believe Him,” YouTube, posted by “Here – Digital,” December 4, 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=om63URyhICk>; and “Page Featuring Articles on China,” Kan, <https://www.kan.org.il/program/?catid=1408>. 44
- Shuki Tausig, “Kan Is China,” *Seventh Eye*, March 16, 2020, <https://www.the7eye.org.il/365323>. 45
- Danny Kushmaru and Amalya Duek, “Made in China: A Special Journey,” N12, November 17, 2002, https://www.mako.co.il/news-channel2/Channel-2-Newscast-q4_2017/Article-0396894563e7f51004.htm. 46
- Michael Tochfeld, “My Name Is Itzik the Chinese,” *Makor Rishon*, November 25, 2019, <https://www.makorrishon.co.il/culture/motsash/186637>. 47
- Kenneth Roth, “World Report 2020: China,” Human Rights Watch, 2020, <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/china-and-tibet>. 48
- See Roie Yellinek, “How .MEI מכון פרסם בשיתוף מכון MEI Did China Win Over the Israeli People?” Middle East Institute, February 11, 2020, <https://www.mei.edu/publications/how-did-china-win-over-israeli-people> 49
- Laura Silver, Kat Devlin, and Christine Huang, “Attitudes Toward China,” Pew Research Center, December 5, 2019, <https://www.pewresearch.org/global/2019/12/05/attitudes-toward-china-2019>. 50

- Pew Research Center, “Confidence in the Chinese President,” Pew Research Center, <https://www.pewresearch.org/global/database/indicator/69/country/il>. 51
- World Bank, “China Product Exports and Imports to Israel 2007,” World Bank, 2007 <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CHN/Year/2007/TradeFlow/EXPIMP/Partner/ISR/Product/all-groups>. 52
- World Bank, “China Product Exports and Imports to Israel 2019,” World Bank, 2019, <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CHN/Year/2019/TradeFlow/EXPIMP/Partner/ISR/Product/all-groups>. 53
- See, for example, a summary of the following remarks by Oded Eran at a June 2017 event. Oded Eran, “3rd Annual Israel-China Conference,” Tel Aviv University Institute for National Security Studies, June 29, 2017, <https://www.inss.org.il/event/3rd-annual-israel-china-conference>; and Nehemia Strassler, “That Is, the Country Is Wiped Out,” *Haaretz*, May 27, 2014, <https://www.haaretz.co.il/opinions/premium-1.2332071>. 54
- Joseph S. Nye, *The Powers to Lead* (New York: Oxford University Press, 2010), 140. 55

1779 Massachusetts Avenue NW | Washington, DC 20036 | P: + 1 202 483 7600

CarnegieEndowment.org